

УДК 346.5

Євгенія Авер'янова,здобувач Інституту економіко-правових досліджень
Національної академії наук України

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СПЕЦІАЛЬНОМУ ПОРЯДКУ: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

У статті проаналізовані норми вітчизняного законодавства, які регулюють відносини щодо ліцензування господарської діяльності у спеціальному порядку. Автором виділено три порядки ліцензування: загальний, особливий та спеціальний; обґрунтована необхідність віднесення зовнішньоекономічної діяльності до видів діяльності, які ліцензуються у спеціальному порядку. Крім того, досліджено спеціальний порядок ліцензування на прикладі діяльності у галузі телебачення та радіомовлення, виділено характерні риси зазначеного порядку ліцензування та запропоновано напрями його удосконалення.

Ключові слова: спеціальний порядок ліцензування, ліцензування зовнішньоекономічної діяльності, ліцензії на мовлення, ліцензійні умови мовлення.

Постановка проблеми. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1] (далі – Закон про ліцензування) закріплює різні підходи до правового регулювання порядку ліцензування певних видів діяльності залежно від обсягу поширення на конкретний вид діяльності вимог цього закону. Види господарської діяльності за цією ознакою можна поділити на три групи. Перша об'єднує види діяльності, які підлягають ліцензуванню у точній відповідності до вимог Закону про ліцензування. Ліцензування другої групи відбувається відповідно до норм Закону про ліцензування, але з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами. До третьої групи належать ті види діяльності, ліцензування яких здійснюється відповідно до спеціальних законів. Комплекс законодавчих вимог щодо ліцензування зазначених груп видів діяльності складають окремі порядки ліцензування.

Якщо ліцензування перших двох груп видів діяльності відбувається у більш-менш уніфікованих та подібних один до одного порядках, то третій порядок відрізняється для кожного з видів діяльності, до яких він застосовується. Законодавчі норми, що регулюють відносини стосовно ліцензування у цьому порядку, уникають впливу сучасних тенденцій спрощення ведення господарської діяльності, вимог щодо дерегуляції бізнесу, їх не торкнулося осучаснення системи ліцензування, що відбулося останніми роками. Тим не менш суспільний запит на встановлення прозорих та зрозумілих умов ведення бізнесу зумовлює потребу у «ревізії» норм законодавства, яке регулює відносини щодо ліцензування у спеціальному порядку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На наявність відмінностей у порядках ліцензування різних видів господарської діяльності звертали увагу у своїх роботах такі науковці, як А. А. Баженова, Н. В. Барактян, О. В. Кашперський, М. В. Шапочкіна та інші. Проте детальний аналіз особливостей ліцензування господарської діяльності безпосередньо у спеціальному порядку в сучасній українській науці відсутній. Зазначене свідчить про актуальність подальшого дослідження порядку видачі ліцензій, що відбувається без урахування вимог базового закону на підставі виключно спеціального законодавства.

Постановка завдання. Мета цієї статті – проаналізувати законодавство України, відповідно до вимог якого здійснюється ліцензування у спеціальному порядку, дослідити притаманні йому особливості та проблеми застосування, а також запропонувати шляхи вдосконалення спеціального порядку ліцензування господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Відмінності у порядках ліцензування видів господарської діяльності передбачені безпосередньо у Законі про ліцензування. Спираючись на ці відмінності, М. В. Шапочкіна говорить про існування двох адміністративно-правових режимів ліцензування: загального та спеціального, при цьому у складі спеціального режиму пропонується ще виділити спеціальний профільний та спеціальний індивідуальний адміністративно-правові режими ліцензування [2, с. 32-33]. А. А. Баженова своєю чергою заявляє про поділ видів діяльності на такі, що ліцензуються в загальному порядку, та такі, що підлягають ліцензуванню у спеці-

альному порядку. При цьому наголошується, що, на відміну від чинного Закону про ліцензування, у попередньому законі існувало не два, а три порядки ліцензування [3, с. 105].

Загалом погоджуючись із тим, що Закон про ліцензування не виділяє в окрему групу види діяльності, які ліцензуються з урахуванням спеціального законодавства, автор не підтримує твердження, що зазначений нормативно-правовий акт закріплює лише два порядки ліцензування. Встановлений статтею 7 перелік ліцензованих видів діяльності містить у деяких пунктах посилання на нормативно-правові акти, які застосовуються поряд із базовим Законом про ліцензування, що дозволяє говорити про окремий порядок ліцензування цих видів.

Враховуючи викладене, автор пропонує таку класифікацію порядків ліцензування відповідно до особливостей їх регулювання:

1) загальний – уніфікований порядок ліцензування, який встановлюється Законом про ліцензування;

2) особливий – порядок ліцензування, який ґрунтується на нормах Закону про ліцензування, але має певні специфічні ознаки, особливості, визначені спеціальним законодавством;

3) спеціальний – порядок ліцензування, який здійснюється відповідно до спеціальних законів та на який не поширюється дія Закону про ліцензування.

Станом на липень 2018 року ліцензуванню у загальному порядку підлягають 22 види господарської діяльності, в особливому – 7 видів та у спеціальному – 3 види діяльності.

Правники справедливо заявляють про невизначеність порядку ліцензування зовнішньоекономічної діяльності після прийняття Закону про ліцензування. Згідно з пунктом 25 статті 7 зазначеного закону ліцензуванню підлягає «зовнішньоекономічна діяльність відповідно до статті 16 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність"». «Таке формулювання не дає змоги однозначно віднести цей вид діяльності до таких видів ліцензованої господарської діяльності, на які взагалі не поширюється дія Закону, або до таких, які ліцензуються з урахуванням спеціального законодавства» [3, с. 106].

З одного боку, всі види діяльності, на які поширюється спеціальний порядок ліцензування, перераховані у статті 2 Закону про ліцензування, і зовнішньоекономічної діяльності серед них немає. Проте порівняння формулювань, використаних у законі щодо видів діяльності, які ліцензуються в особливому та спеціальному порядках, дозволяє дійти висновку, що зовнішньоекономічна ді-

яльність все ж таки підлягає ліцензуванню за спеціальним порядком.

Такий висновок безпосередньо узгоджується з порядком ліцензування, визначеним Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4]. Стаття 16 зазначеного закону встановлює підстави запровадження режиму ліцензування, види ліцензування зовнішньоекономічної діяльності, порядок звернення за ліцензією та порядок її видачі тощо. Зміст зазначених складників порядку ліцензування зовнішньоекономічної діяльності не узгоджується з нормами Закону про ліцензування. Крім того, за своєю суттю ліцензування зовнішньоекономічної діяльності відрізняється від ліцензування інших видів господарської діяльності, що й зумовлює відмінний порядок його здійснення та різні підстави запровадження.

Історія питання також підтверджує зроблені вище висновки: раніше чинний Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [5] закріплював зовнішньоекономічну діяльність серед видів, які підлягають ліцензуванню відповідно до спеціальних законів.

Таким чином, доцільно вдосконалили в цій частині Закон про ліцензування, доповнивши частину другу статті 2, яка визначає види діяльності, на які не поширюється дія цього закону, новим пунктом такого змісту: «4) зовнішньоекономічна діяльність, яка ліцензується відповідно до статті 16 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Для кращого розуміння характерних рис спеціального порядку ліцензування доцільно проаналізувати порядок видачі ліцензії на конкретний вид діяльності. Яскравим прикладом спеціального порядку ліцензування може слугувати ліцензування діяльності у галузі телебачення і радіомовлення.

Питання ліцензування зазначеної діяльності регулюються Законами України «Про телебачення і радіомовлення» [6] (далі – Закон про телебачення), «Про Національну раду з питань телебачення і радіомовлення» [7] та низкою підзаконних нормативно-правових актів.

Виходячи зі змісту Закону про телебачення, ліцензуванню підлягає діяльність з мовлення та діяльність провайдерів програмної послуги. Органом ліцензування для них є Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Нацрада).

Згідно з нормами Закону про телебачення ліцензіатом є фізична або юридична особа. Зі змісту визначення поняття мовника також виходить, що ним може бути і юридична і фізична особа-підприємець.

Водночас Закон про телебачення визначає, що суб'єкт інформаційної діяльності у сфері телебачення і радіомовлення – це юридична особа, що здійснює господарську діяльність у сфері телебачення і радіомовлення (телерадіоорганізація, провайдер програмної послуги тощо). Зазначена норма знаходить свій розвиток і в інших положеннях Закону про телебачення – майже в усіх його нормах, що стосуються здійснення мовлення, використовується термін «телерадіоорганізація», яка може бути лише юридичною особою. Можна констатувати, що визначення ліцензіата як фізичної або юридичної особи є справедливим лише для провайдера програмних послуг, ліцензію ж на мовлення зможе отримати виключно юридична особа. Зауважимо, що за європейською практикою телемовником може бути як юридична, так і фізична особа [8]. Варто погодитися з думкою, що необґрунтовано унеможлиблюючи отримання ліцензії фізичними особами, законодавець в Україні суттєво звужує коло осіб, які можуть здійснювати мовлення та, відповідно, визнаватися суб'єктами виключних прав на програму (передачу) [9, с. 186].

Провайдер програмної послуги не створює власного продукту, а лише надає абонентам можливість перегляду пакетів програм, використовуючи для передавання цих програм ресурси багатоканальних телемереж, тому процедура отримання цієї ліцензії спрощена та здійснюється без конкурсу за реєстраційним принципом.

Інша ситуація з ліцензією на мовлення. Враховуючи велике суспільне значення мовлення, безпосередній вплив телерадіоорганізацій на громадян, ліцензуванню цього виду діяльності приділяється значно більша увага законодавця.

В Україні ліцензування мовлення здійснюється двома способами: за результатами відкритих конкурсів або без конкурсу (за заявковим принципом). На конкурсних засадах ліцензується ефірне мовлення та багатоканальне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, в інших випадках конкурс не проводиться.

Щодо діяльності з мовлення не існує ліцензійних умов у розумінні Закону про ліцензування як єдиного нормативно-правового акта. Зобов'язання ліцензіата організаційно-технічного, фінансового, інвестиційного характеру, так само як організаційні, технологічні та змістовні характеристики мовлення, охоплюються поняттям «умови ліцензії на мовлення». Також у Законі про телебачення закріплено близький за змістом до ліцензійних умов термін «ліцензійні вимоги», який, втім, використовується у тексті закону лише

декілька разів. Так, наприклад, визначено, що підставою для відмови у видачі ліцензії може бути невідповідність ліцензійним вимогам на певний вид мовлення. Водночас Закон про телебачення не встановлює серед умов отримання ліцензії відповідність ліцензійним вимогам, що свідчить про внутрішню неузгодженість Закону про телебачення.

Водночас Закон про телебачення, як і Закон України «Про Національну раду з питань телебачення і радіомовлення», оперує і терміном «ліцензійні умови», зокрема, закріплює повноваження Нацради здійснювати нагляд за дотриманням ліцензіатами ліцензійних умов та умов ліцензії.

Частина дванадцята статті 25 Закону про телебачення передбачає, що конкурсні умови включають, окрім іншого, ліцензійні умови для відповідного виду мовлення. При цьому зазначений закон, як і жоден інший нормативно-правовий акт, не містить ні визначення поняття, ні переліку складових частин ліцензійних умов мовлення. Аналіз конкурсних умов, затверджених Нацрадою, дозволяє припустити, що в цьому разі під ліцензійними умовами орган ліцензування розуміє вимоги до заяви про видачу ліцензії та перелік підтверджуючих документів, які до неї додаються.

Для забезпечення визначеності закону та уникнення термінологічної плутанини доцільним є доповнення Закону про телебачення визначенням поняття «ліцензійні умови мовлення» як частини конкурсних умов, яка закріплює перелік вимог до ліцензіатів, дотримання яких є обов'язковим для здійснення відповідного типу мовлення, та перелік документів, що додаються до заяви про видачу ліцензії. Поряд із цим необхідно прибрати із законодавства термін «ліцензійні вимоги», замінивши його на термін «ліцензійні умови». Варто зауважити, що ліцензійні умови як окремий нормативно-правовий акт відсутні і для інших видів діяльності, що підлягають ліцензуванню у спеціальному порядку.

Порівняно із загальним порядком процедура підготовки документів та подання заяви про видачу ліцензії на мовлення обтяжена відсутністю у Законі про телебачення заборон на вимагання оригіналів документів та документів, що підтверджують або спростовують інформацію про здобувача, які видаються іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування або їх посадовими особами (виписки, витяги, довідки, листи).

Ще одне проблемне питання пов'язане із колізією норм Закону про телебачення та законодавства, яке регулює порядок реєстрації юридичних осіб. Нині після проведення

державної реєстрації юридичної особи статут їй не повертається, текст затвердженого статуту можна переглянути на сайті Міністерства юстиції, маючи відповідний код доступу. Водночас, відповідно до вимог Закону про телебачення, до заяви про видачу ліцензії на мовлення здобувач має подати копії затверджених у встановленому порядку установчих та статутних документів заявника як суб'єкта господарювання. З огляду на викладене, доцільним є доповнення переліку документів для отримання ліцензії на мовлення нормою, згідно з якою юридичні особи, що пройшли процедуру реєстрації або затвердили нову редакцію статуту після 01.01.2016, замість подання копій статутних документів зазначають код доступу до результатів надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації.

Необхідно звернути увагу, що строк, наданий органу ліцензування для прийняття рішення про видачу ліцензії на мовлення, є значно більшим порівняно із загальним порядком ліцензування. Так, для прийняття рішення про надання чи відмову у видачі ліцензії за реєстраційним принципом у порядку позаконкурсного розгляду Нацраді надається місячний строк з дня надходження відповідної заяви.

Щодо розгляду питання про видачу ліцензії за результатами проведеного конкурсу, то відповідно до частини тринадцятої статті 25 Закону про телебачення Нацрада приймає рішення в місячний термін після завершення прийому заяв. Зазначена норма не узгоджується з положенням пункту «б» частини п'ятої цієї ж статті, який визначає, що у повідомленні про проведення конкурсу Нацрада вказує граничні терміни підбиття підсумків конкурсу, які не повинні перевищувати 60 днів після завершення прийому заяв на видачу ліцензії. Очевидно, що прийняття рішення про перемогу, про яке йдеться у частині тринадцятій статті 25, і є підбиттям підсумків конкурсу. Враховуючи зазначене, доцільно узгодити між собою норми Закону про телебачення, визначивши, що у повідомленні про оголошення конкурсу Нацрада вказує граничні терміни підбиття підсумків конкурсу, які не повинні перевищувати місячний строк після завершення прийому заяв на видачу ліцензії.

На відміну від ліцензій, які видаються у загальному та особливому порядку, ліцензія на мовлення і ліцензія провайдера програмної послуги мають паперову форму. Закон про телебачення прямо закріплює, що ліцензія – це документ державного зразка.

Аналогічна ситуація з виданням ліцензій на банківську діяльність та на виробництво

та реалізацію спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, які також оформлюються у паперовому вигляді на спеціальних бланках. Видача паперових ліцензій у зазначених сферах господарської діяльності здається застарілою, необґрунтованою практикою. З метою переходу до більш прогресивної електронної форми ліцензії необхідно внести зміни до відповідних спеціальних законів, передбачивши, що ліцензія оформлюється органом ліцензування в електронному вигляді як запис про рішення органу ліцензування щодо видачі ліцензії суб'єкту господарювання в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань.

Ще одна відмінність ліцензії на мовлення від ліцензій, що видаються у загальному порядку, полягає у її строковому характері. Видача ліцензії мовнику на обмежений строк є загальноприйнятою світовою практикою. Спочатку строковий характер ліцензії обґрунтовувався обмеженістю радіочастотного ресурсу, проте ця концепція почала втрачати свої позиції з появою кабельного та супутникового мовлення. Натепер стверджується, що ліцензування та контроль над ефіром є необхідними для підтримки суспільно значущих програм, розвитку культури і зміцнення національної ідентичності, освіти населення, захисту інтересів дітей та виховання підростаючого покоління [10].

Закон про телебачення передбачає, що у разі відсутності порушень законодавства та умов ліцензії протягом її дії ліцензію може бути продовжено необмежену кількість разів, що ставить під сумнів обґрунтованість видачі ліцензії на певний строк. За умови порушення мовником законодавства чи умов ліцензії Нацрада може застосовувати санкції, в тому числі анулювання ліцензії, тож немає необхідності очікувати закінчення строку її дії, щоб позбавити ресурсу безвідповідального ліцензіата. Врешті-решт, на забезпечення доступу до частотного ресурсу не всіх бажаних, а лише гідних здобувачів спрямована процедура проведення конкурсу на отримання ліцензії. Викладене свідчить про доцільність переходу до видачі безстрокової ліцензії на мовлення.

Ще один аргумент на підтримку запровадження безстрокової ліцензії на мовлення пов'язаний з можливістю зловживань з боку Нацради та безпідставної відмови у продовженні дії ліцензії. Так, як одну з підстав відмови визначено порушення ліцензіатом протягом дії ліцензії вимог чинного законодавства та умов ліцензії. Ці порушення повинні бути підтвержені рішеннями та санкціями Нацради. Закон не встановлює

ані ступеню серйозності таких порушень, ані кількості їх. Фактично досить одного попередження від Нацради, щоб отримати відмову у продовженні строку дії ліцензії.

Скасувати рішення Нацради про застосування санкції можна або звернувшись до самої Нацради, або оскарживши рішення у судовому порядку. При цьому аналіз рішень Нацради свідчить, що наявність судового провадження щодо оскарження її рішень не зупиняє розгляду питання про продовження строку дії ліцензії. Як приклад можна навести розгляд питання про продовження строку дії ліцензії «ВЕСТИ.РАДИО» на мовлення у м. Харкові. Нацрада визнала, що рішення про застосування санкцій оскаржуються заявником у судовому порядку, проте рішення щодо них ще не винесені, тож є підстави для відмови у продовженні строку дії ліцензії [11].

У цьому аспекті необхідно звернути увагу, що Нацрада володіє виключними повноваженнями у галузі телебачення і радіомовлення, оскільки є фактично єдиним регулюючим та наглядовим органом у цій сфері. Варто погодитися, що внаслідок неправомірних дій такий орган може створити пряму небезпеку маніпуляцій суспільною свідомістю в інтересах окремих осіб і груп та створити прецедент недобросовісної конкуренції на медійному ринку [12].

У зв'язку з особливим незалежним статусом Нацради контроль за її діяльністю не здійснюється, відповідальність Нацради за прийняття незаконного рішення, затягування процесу розгляду заяв, недотримання встановлених законом строків відсутня. Фактично єдиний доступний ліцензіатам спосіб боротьби за свої права – судове оскарження, яке може тривати досить довго. Отже, одним із запобіжників для зловживань з боку Нацради може бути відмова від строкового характеру ліцензії на мовлення та перехід до видачі ліцензій на необмежений строк.

Таким чином, аналіз порядку ліцензування діяльності у галузі телебачення і радіомовлення дозволяє говорити, що спеціальне законодавство майже не зачіпають загальні зміни, спрямовані на осучаснення порядку ліцензування, спрощення умов ведення господарської діяльності. Законодавчі норми, які регулюють спеціальний порядок, у багатьох аспектах є застарілими, їх не торкнулася загальна тенденція до спрощення порядку отримання дозвільних документів та дерегуляції ведення бізнесу. Закон про ліцензування наразі передбачає більш прогресивні інструменти регулювання відносин у сфері ліцензування. Водночас бракує обґрунтування твердженню, що виправдало би себе введення єдиного порядку ліцензування

на всій території країни та у всіх видах господарської діяльності [13, с. 1166]. Впровадження для всіх видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, таких запобіжників як, наприклад, конкурс на ліцензію, є недоцільним та не буде узгоджуватися з політикою дерегуляції бізнесу. Водночас, зважаючи на особливості здійснення окремих видів діяльності, встановлення додаткових способів контролю щодо них здається обґрунтованим.

Не можна підтримати також пропозицію виключити із Закону про ліцензування норми, якими визначаються види діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до спеціальних законів, та замінити їх на таке формулювання: «Якщо спеціальні закони містять відмінний від цього Закону порядок ліцензування окремих видів господарської діяльності, застосовується спеціальний закон у частині, що не суперечить цьому Закону» [14, с. 170]. Такі зміни є недоцільними, адже вони не досягнуть поставленої мети уніфікації порядку ліцензування, а, навпаки, призведуть до розпорощення норм щодо ліцензування у різних нормативно-правових актах, відстежити які буде вкрай важко. Види діяльності, що підлягають ліцензуванню у загальному, особливому чи то спеціальному порядку мають бути чітко закріплені безпосередньо у Законі про ліцензування із посиланням на нормативно-правовий акт, який встановлює особливості ліцензування чи спеціальні вимоги. Інакше багаторічні зусилля законодавця із систематизування законодавства про ліцензування зійдуть нанівець.

Висновки з дослідження.

Проведене дослідження дозволяє виокремити риси, притаманні спеціальному порядку ліцензування, що відрізняють його від загального та особливого порядків:

- 1) паперова форма ліцензії;
  - 2) строковий характер дії ліцензії;
  - 3) відсутність ліцензійних умов як єдиного нормативно-правового акта;
  - 4) неможливість подання заявки на отримання ліцензії в електронному вигляді;
  - 5) особливий статус органів ліцензування, відсутність звичного державного нагляду за реалізацією ними повноважень з ліцензування;
  - 6) застарілі вимоги щодо надання оригіналів документів, які видаються іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування або їх посадовими особами.
- Очевидно, що спеціальний порядок ліцензування потребує якщо не наближення до загального порядку, то очищення від застарілих норм та перейняття прогресивного

досвіду ліцензування – впровадження електронної форми ліцензій, використання даних державних реєстрів замість подання оригіналів довідок, прозорі процедури накладення та скасування санкцій тощо.

Спеціальний порядок є важливим складником системи ліцензування господарської діяльності, яка за умови належного регламентування може бути ефективним засобом регулювання видів діяльності, що мають особливе суспільне значення. Удосконалення спеціального порядку ліцензування сприятиме розвитку відповідних видів господарської діяльності, забезпечить баланс інтересів держави та ліцензіатів (здобувачів) та матиме позитивний вплив на систему ліцензування в цілому.

Список використаних джерел:

1. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII із змін., внес. згідно із законами України: станом на 15.10.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.

2. Шапочкіна М.В. Санкції у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування: дис. ... канд.юр.наук: 12.00.07. Ірпінь, 2017. 215 с.

3. Баженова А. А. Реформування нормативно-правового регулювання ліцензування господарської діяльності. Підприємство, господарство і право. 2017. № 6. С. 104-108.

4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України № 959-XII від 16.04.1991 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12> (дата звернення 26.06.2018).

5. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 № 1775-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 36. Ст. 299.

6. Про телебачення і радіомовлення: Закон України № 3759-XII від 21.12.1993 / Верховна

Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3759-12> (дата звернення 26.06.2018).

7. Про Національну раду з питань телебачення і радіомовлення: Закон України № 538/97-ВР від 23.09.1997 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/538/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 26.06.2018)

8. Європейська конвенція про транскордонне телебачення: Конвенція № ETS(132) від 05.05.1989 / Рада Європи. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_444 (дата звернення 27.06.2018)

9. Андрусів У. Б. Правовий статус організацій мовлення. Часопис Київського університету права. 2014. № 4. С. 185-189.

10. Международные стандарты и зарубежная практика регулирования журналистики: учебное пособие. Издание ЮНЕСКО. Москва. 2011. С. 179.

11. Про заяви ТОВ «ТРВК «МАСТЕР», м. Харків, щодо переоформлення та продовження строку дії ліцензії на мовлення (НР № 00185-м від 12.02.2010) (ефірне, позивні: «ВЕСТИ.ПА-ДИО»): Рішення Нацради № 224 від 23.02.2017. URL: <https://www.nrada.gov.ua/decisions/pro-zayavy-tov-trvk-master-m-harkiv-shhodo-pereofornlennya-ta-prodovzhennya-stroku-diyi-litsenziyi-na-movlennya-nr-00185-m-vid-12-02-2010-efirne-pozyvni-vesty-radyo/> (дата звернення 27.06.2018).

12. Мамука С.Л. Особливості формування державної регуляторної політики у сфері телебачення і радіомовлення в Україні. Державне управління: теорія та практика. 2010. № 1. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej11/txts/10msltru.pdf> (дата звернення 24.06.18).

13. Кашперський О. В. Поняття та зміст ліцензування певних видів господарської діяльності. Форум права. 2011. № 1. С. 1164-1169.

14. Барахтян Н. В. Сучасний стан правового регулювання ліцензування господарської діяльності: проблеми і перспективи. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2012. № 2. С. 166-172.

В статтю проаналізовані норми отечественного законодательства, регулирующие отношения по лицензированию хозяйственной деятельности в специальном порядке. Автором выделены три порядка лицензирования: общий, особый и специальный; обоснована необходимость отнесения внешнеэкономической деятельности к видам деятельности, которые лицензируются в специальном порядке. Кроме того, исследован специальный порядок лицензирования на примере деятельности в области телевидения и радиовещания, выделены характерные черты указанного порядка лицензирования и предложены направления его совершенствования.

Ключевые слова: специальный порядок лицензирования, лицензирование внешнеэкономической деятельности, лицензия на вещание, лицензионные условия вещания.

The article analyzes the norms of domestic legislation that regulate relations regarding the licensing of economic activity in a special procedure. The author distinguishes three licensing procedures: general, special and special; the necessity of referring international economic activity to activities that are licensed in a special procedure is substantiated. In addition, the activity in the field of television and radio broadcasting as an example of special licensing procedure was investigated, features of the specified licensing procedure have been identified and directions of its improvement have been proposed.

Key words: special licensing procedure, licensing of foreign economic activity, license for broadcasting, licensing terms of broadcasting.